

KODEKS KARNY

Komentarz

redakcja naukowa
Violetta Konarska-Wrzosek

Violetta Konarska-Wrzosek, Arkadiusz Lach
Jerzy Lachowski, Tomasz Oczkowski
Igor Zgoliński, Agata Ziółkowska

KOMENTARZE PRAKTYCZNE

WYDANIE **3**

KODEKS KARNY

Komentarz

redakcja naukowa
Violetta Konarska-Wrzosek

Violetta Konarska-Wrzosek, Arkadiusz Lach
Jerzy Lachowski, Tomasz Oczkowski
Igor Zgoliński, Agata Ziółkowska

KOMENTARZE PRAKTYCZNE

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

WYDANIE **3**

Stan prawny na 1 października 2020 r.
z uwzględnieniem zmiany wchodzącej w życie 5 grudnia 2020 r.
(Dz.U. poz. 1517)

Wydawca
Monika Pawłowska

Redaktor prowadzący
Joanna Tchorek

Opracowanie redakcyjne
JustLuk

Projekt okładek serii
Wojtek Kwiecień-Janikowski, Przemek Dębowski

Poszczególne rozdziały opracowali:

Violetta Konarska-Wrzosek – rozdziały II, IV, Va art. 44a-45a, VIII, XIII,

XV, XIX art. 148, 150-161, XXV

Arkadiusz Lach – rozdziały XXIX, XXXII, XXXIII, XXXIV

Jerzy Lachowski – rozdziały I, III, VII, IX, XXI, XXII, XXIII, XXVI,

XXXV art. 278-279, 284, 286, 287, 289, 290

Tomasz Oczkowski – rozdziały Va art. 44, 46-52, XIV, XX,

XXXVI art. 299-309, XXXVII

Igor Zgoliński – rozdziały VI, X, XI, XII, XVI, XVII, XIX art. 149, 162,

XXIV, XXVII, XXX, XXXI, XXXV art. 280-283, 285, 288, 291-295,

XXXVI art. 296-298, XLIII

Agata Ziółkowska – rozdziały V, XVIII, XXVIII, XXXVIII, XXXIX, XL,

XLI, XLII, XLIV

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2020

ISBN 978-83-8223-066-6

3. wydanie

Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. 22 535 82 19
e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

Przedmowa

Oddawany do rąk Czytelnika *Komentarz do Kodeksu karnego* jest wspólnym dziełem sześciorga autorów, pracowników naukowo-dydaktycznych Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Mikołaja Kopernika (poza jednym, ale ściśle naukowo związanym z WPiA UMK), zajmujących się na co dzień doktryną i dydaktyką szeroko rozumianego prawa karnego, a w dużej mierze także praktyką jego stosowania. Wszyscy autorzy *Komentarza* mają kwalifikacje i praktykę w zawodach prawniczych, a część z nich jest obecnie czynnymi: sędziami, adwokatami lub radcami prawnymi. To sprawia, że praktyczne aspekty komentowanych przepisów Kodeksu karnego z 6.06.1997 r. są dominujące. Oczywiście *Komentarz* bazuje, w niezbędnym zakresie, na teoretycznych podwalinach nauki prawa karnego i cennym dorobku jej przedstawicieli. Autorzy prezentują w *Komentarzu* także swój dorobek naukowy z zakresu prawa karnego materialnego oraz własny punkt widzenia na kwestie niedostatecznie jasno i jednoznacznie uregulowane w Kodeksie lub niekiedy wcale w nim nieuregulowane, przez co dyskusyjne, budzące spory wykładnicze, a więc wymagające dokonania wykładni, która byłaby pomocna w jego stosowaniu. Ponieważ *Komentarz* jest opracowaniem zbiorowym samodzielnych pracowników naukowych, dlatego objaśnienia pisane przez poszczególne osoby mają charakter w pełni autorski. Wieloletnie związanie wszystkich autorów z Katedrą Prawa Karnego i Kryminologii WPiA UMK w Toruniu (przekształconą z dniem 1.03.2018 r. w Katedrę Prawa Karnego) sprawia jednak, że korzystają z dorobku naukowego toruńskiej szkoły prawa karnego i myślą dość podobnie.

Komentarz do Kodeksu karnego odnosi się do stanu prawnego na dzień 1.10.2020 r. Obejmuje zatem wszystkie dotychczasowe nowelizacje tej ustawy. Uwzględnia także najnowsze orzecznictwo Sądu Najwyższego i sądów apelacyjnych. Treści komentarzowe zostały podzielone według wyodrębnionych zagadnień wymagających omówienia i opatrzone krótkim tytułem sygnalizującym ich przedmiot. Dzięki temu oraz stosowanym wytluszczeniom najistotniejszych tez i omawianych zagadnień możliwe jest szybkie dotarcie do szukanych kwestii i uzyskanie odpowiedzi na napotykane problemy z wykładnią treści poszczególnych przepisów zawartych w Kodeksie.

Komentarz jest adresowany przede wszystkim do prawników praktyków, na co dzień stosujących Kodeks karny: prokuratorów, sędziów, adwokatów i radców prawnych, oraz aplikantów przygotowujących się do wykonywania tych zawodów. Może być jednak bardzo przydatny także przy pisaniu prac magisterskich i doktorskich z zakresu prawa karnego materialnego oraz dla wszystkich, którzy chcą bliżej poznać regulacje i tajniki obowiązującego Kodeksu karnego.

Violetta Konarska-Wrzosek

USTAWA

z 6.06.1997 r.

Kodeks karny

(tekst jedn.: Dz.U. z 2020 r. poz. 1444; zm.: Dz.U. z 2020 r. poz. 1517)

CZĘŚĆ OGÓLNA

ROZDZIAŁ I

Zasady odpowiedzialności karnej

Art. 1. [Pojęcie przestępstwa]

§ 1. Odpowiedzialności karnej podlega ten tylko, kto popełnia czyn zabroniony pod groźbą kary przez ustawę obowiązującą w czasie jego popełnienia.

§ 2. Nie stanowi przestępstwa czyn zabroniony, którego społeczna szkodliwość jest znikoma.

§ 3. Nie popełnia przestępstwa sprawca czynu zabronionego, jeżeli nie można mu przypisać winy w czasie czynu.

1. **Wprowadzenie.** Przepis art. 1 k.k. określa podstawowe zasady odpowiedzialności karnej. Jakkolwiek nie definiuje on poszczególnych elementów w strukturze przestępstwa, to jednak jego treść jednoznacznie wskazuje zasadnicze przesłanki pociągnięcia sprawcy do odpowiedzialności karnej. **Wysławia również cztery podstawowe zasady, na których taka odpowiedzialność jest oparta:** *nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege, nullum crimen sine culpa, nullum crimen sine periculo sociali.*
2. **Elementy struktury przestępstwa.** Lektura komentowanego przepisu pozwala zrekonstruować **wszystkie istotne elementy w strukturze przestępstwa.** Wśród nich wskazać należy: czyn, zabronienie czynu pod groźbą kary oraz bezprawność, winę i społeczną szkodliwość czynu w stopniu większym niż znikomy.
3. **Czyn.** Podstawą odpowiedzialności karnej jest **czyn człowieka.** W doktrynie trafnie podkreśla się, że należy tę strukturę odróżnić od „typu czynu”, który ma normatywny charakter, podczas gdy czyn to „przednormatywny” element w strukturze przestępstwa (zob. A. Wąsek, *Recenzja książki J. Majewskiego, Prawnokarne przypisanie skutku przy zaniechaniu. Zagadnienia węzłowe, Kraków 1997, PiP 1999/3, s. 83; odmiennie jednak np. P. Kardas, Zbieg przepisów ustawy w prawie karnym. Analiza teoretyczna, Warszawa 2011, s. 51–52).* W tym elemencie struktury przestępstwa można wyróżnić

stronę podmiotową oraz **przedmiotową** (por. T. Kaczmarek, *O czynie ludzkim i jego znaczeniu w prawie karnym (na marginesie książki Władysława Mąciora)* [w:] T. Kaczmarek, *Rozważania o przestępstwie i karze. Wybór prac z okazji 40-lecia naukowej twórczości*, Warszawa 2006, s. 27). Warto jednak wskazać pogląd W. Mąciora (*Czyn ludzki i jego znaczenie w prawie karnym. Zagadnienia podstawowe*, Warszawa 1990, s. 7, 117), który uważa, że nie każde przestępstwo jest czynem. Prowadzi to do wniosku, że również w przypadku braku czynu możliwe jest pociąganie do odpowiedzialności karnej. Takie założenie jest poprawne tylko pod jednym warunkiem, że ustawodawca przewiduje odrębne zasady odpowiedzialności karnej za brak czynu. W przeciwnym wypadku każde zaniechanie pozostawałoby bezkarne.

4. **Strona podmiotowa czynu.** Czyn jako podstawa prawnokarnego wartościowania ma również swoją stronę subiektywną (tak np. T. Kaczmarek, *O czynie ludzkim...*, s. 27). Wydaje się, że do strony podmiotowej czynu należą **zdolność podmiotu do odbioru bodźców z zewnątrz, zdolność do postrzegania rzeczywistości, znajdowanie się w sytuacji, w której sterowanie wolą nie jest wyłączone** (w doktrynie ten element niektórzy autorzy nazywają „dowolnością” – por. J. Majewski, *Prawnokarne przypisanie skutku przy zaniechaniu. Zagadnienia węzłowe*, Kraków 1997, s. 34). Do strony podmiotowej czynu nie należy natomiast **prawidłowość** postrzegania rzeczywistości, a przede wszystkim odbioru bodźców z zewnątrz. Jest to bowiem kwestia **poczytalności sprawcy**, mająca związek z winą, którą bada się po stwierdzeniu, że sprawca popełnił czyn zabroniony.
5. **Strona podmiotowa czynu a strona podmiotowa czynu zabronionego.** Nie można utożsamiać strony podmiotowej czynu ze stroną podmiotową czynu zabronionego. Ta pierwsza nie jest określona w ustawie, podczas gdy ta druga musi być w niej odzwierciedlona. Poza tym **treść strony podmiotowej czynu jest inna niż w przypadku strony podmiotowej czynu zabronionego (umyślność i nieumyślność)**. Podczas analizy strony podmiotowej czynu nie interesuje nas to, czy sprawca dopuścił się określonego zachowania umyślnie, czy też nieumyślnie, lecz to, czy miał zachowaną zdolność sterowania wolą, a bodźce z zewnątrz mogły dotrzeć do jego psychiki.
6. **Brak czynu a nieumyślność nieświadoma.** W doktrynie podkreśla się, że w przypadku dopuszczenia się zachowania na skutek nieumyślności nieświadomej nie zachodzi czyn, który może stanowić podstawę odpowiedzialności karnej (por. T. Kaczmarek, *Spory wokół pojęcia czynu i ich znaczenie dla systemowego objaśnienia struktury przestępstwa* [w:] *Problemy odpowiedzialności karnej. Księga ku czci profesora Kazimierza Buchały*, red. Z. Ćwiąkałski, M. Szewczyk, S. Waltoś, A. Zoll, Kraków 1994, s. 174–175). Chodzi tu o przypadki tzw. **przestępstw z zapomnienia** bądź też popełnionych na skutek **nawyków**, które bliskie są czynnościom zautomatyzowanym. Wydaje się jednak, że badanie strony podmiotowej czynu oraz możliwości przypisania

sprawcy nieumyślności nieświadomej odbywa się na dwóch odmiennych płaszczyznach. **Nieumyślność nieświadoma, jak wynika z art. 9 § 2 k.k., należy do znamion strony podmiotowej, ale nie czynu, lecz czynu zabronionego.** To nic innego jak możliwość przewidzenia tego, co jest objęte ustawowymi znamionami, którą można badać dopiero po ustaleniu, że sprawca mógł odbierać bodźce z zewnątrz, miał zachowaną choćby w ograniczonym zakresie zdolność sterowania wolą. Możliwość przewidzenia dotyczy zatem określonego przez ustawodawcę wycinka rzeczywistości, podczas gdy **ustalenie, czy zachodzi czyn, ma charakter „przednormatywny”**. Nie jest dopuszczalne przypisanie możliwości przewidywania popełnienia czynu zabronionego temu, kto nie mógł pokierować swoją wolą. Nie jest to możliwe również wówczas, gdy żadne bodźce z zewnątrz nie są w stanie dotrzeć do psychiki sprawcy, nie mogą być przedmiotem percepcji. Natomiast nie można wykluczyć sytuacji, w której mimo zachowania tych zdolności przypisanie możliwości przewidywania czynu zabronionego będzie wykluczone. Wynika to z faktu, że o możliwości przypisania strony podmiotowej czynu decydują inne przesłanki niż o możliwości przewidywania popełnienia czynu zabronionego. Popełnienie przestępstwa na skutek zapomnienia czy też czynności zautomatyzowanych nie wyklucza możliwości ustalenia, że sprawca w chwili owego zapomnienia czy też podjęcia czynności zautomatyzowanej miał wyłączoną możliwość sterowania swoją wolą, a bodźce z zewnątrz nie docierały do jego psychiki. **Przy ustalaniu tego, czy zachodzi czyn w rozumieniu prawa karnego, badać należy bowiem to, czy do świadomości sprawcy mogą docierać bodźce z szeroko pojmowanego otaczającego go świata, a nie tylko te, które mają znaczenie z punktu widzenia przypisania konkretnego czynu zabronionego.**

7. **Strona przedmiotowa czynu.** W ramach strony przedmiotowej czynu należy rozumieć na pewno określone zachowanie się człowieka. Trzeba jednak od razu podkreślić, że nie każde zachowanie człowieka będzie mogło być uznane za czyn mogący stanowić podstawę odpowiedzialności. Człowiek w życiu codziennym podejmuje bowiem wiele różnego rodzaju aktywności i nie każda z nich może stwarzać podstawę odpowiedzialności karnej. Należy przyjąć, że **za czyn – jako podstawę prawnokarnego wartościowania – należy uznać tylko takie zachowanie człowieka, które narusza lub zagraża jakimś dobrom chronionym prawem.**
8. **Formy czynu.** W doktrynie prawa karnego sporne jest, czy pojęcie czynu jest nadrzędne wobec pojęcia działania i zaniechania. Zdaniem niektórych przedstawicieli nauki, jako formy czynu wskazać należy działanie i zaniechanie, co oznacza nadrzędność tego pierwszego pojęcia nad tymi dwoma ostatnimi (por. W. Wolter, *O czynie jako działaniu lub zaniechaniu przestępnym*, PiP 1956/5–6, s. 906; L. Kubicki, *Przestępstwo popełnione przez zaniechanie. Zagadnienia podstawowe*, Warszawa 1975, s. 62). Natomiast zdaniem A. Zolla (*Kodeks karny. Część ogólna*, t. 1, *Komentarz do art. 1–52*, cz. 1, red. W. Wróbel, A. Zoll, Warszawa 2016, s. 37) czyn oraz działanie i zaniechanie

należą do różnych kategorii. Zdaniem tego autora czyn to zawsze jakaś forma aktywności człowieka, natomiast działanie i zaniechanie stanowią „sposoby realizacji znamion czynu zabronionego” (A. Zoll [w:] *Kodeks karny. Część ogólna*, t. 1, *Komentarz do art. 1–52*, red. W. Wróbel, A. Zoll, s. 37). **Wydaje się, że nie ma wątpliwości co do tego, że pojęcie zachowania człowieka oraz pojęcie czynu są ze sobą tożsame.** Tym samym, odwołując się do treści przepisu art. 115 § 1 k.k., należy przyjąć, że **czynem jest działanie albo zaniechanie określonego działania.** Jeśli bowiem ustawa za czyn zabroniony uznaje zachowanie o znamionach określonych w ustawie, a przez zachowanie człowieka będziemy rozumieć określoną jego postawę w stosunku do otaczającej go rzeczywistości, która może objawiać się w formie aktywnej lub pasywnej, to musimy przyjąć, że chodzi tutaj zarówno o działanie, jak i zaniechanie.

9. **Czyn zabroniony.** Zgodnie z przepisem art. 115 § 1 k.k. czynem zabronionym jest zachowanie o znamionach określonych w ustawie (zob. komentarz do art. 115 § 1 k.k.). **Chodzi oczywiście o znamiona zarówno podmiotowe, jak i przedmiotowe,** jakkolwiek tak ustawodawca ich nie klasyfikuje w art. 115 § 1 k.k. Warto w tym miejscu podkreślić, że każdy czyn zabroniony stypizowany w ustawie musi być czynem w rozumieniu wyżej przedstawionym. Natomiast nie każdy czyn jest czynem zabronionym. Nie z każdym czynem wiąże się zagrożenie karą.
10. **Wyczerpanie znamion czynu zabronionego a przypisanie winy.** Nie jest dopuszczalne przypisanie winy sprawcy tylko na tej podstawie, że zrealizował on ustawowe znamiona czynu zabronionego. Innymi słowy, niedopuszczalne jest rozumowanie, zgodnie z którym wyczerpanie znamion podmiotowych i przedmiotowych czynu jest równoznaczne z przypisaniem winy na zasadzie: skoro sprawca wyczerpał wszystkie znamiona, to znaczy, że jest winien. **Wina jest przesłanką odpowiedzialności karnej odrębną od wyczerpania znamion ustawowych.** Dopiero ustalenie, że sprawca wyczerpał te znamiona, aktualizuje możliwość przypisania winy, co nie oznacza, że zostanie ona przypisana. O przypisaniu czynu zabronionego decydują inne przesłanki (w zależności od rodzaju znamion) niż o przypisaniu winy, o czym będzie mowa w dalszej części komentarza. Tak samo nie jest trafne stwierdzenie, że skoro sprawca działał umyślnie, to należy przypisać mu winę umyślną, a skoro działał nieumyślnie – to winę nieumyślną. O przypisaniu umyślności decydują świadomość i wola zrealizowania rzeczywistości objętej znamionami przedmiotowymi czynu zabronionego, natomiast o nieumyślności decydują brak zamiaru oraz przewidywanie lub możliwość przewidzenia realizacji takiej rzeczywistości. **Przesłanki przypisania winy są odmienne od przesłanek przypisania umyślności lub nieumyślności (tj. znamion podmiotowych czynu zabronionego).** Jeśli nie sposób przypisać umyślności sprawcy w przypadku braku odmiany nieumyślnej typu albo nie ma możliwości przypisania nieumyślności w przypadku rozstrzygnięcia kwestii odpowiedzialności za typ nieumyślny, podstawą odmowy wszczęcia postępowania albo umorzenia postępowania będzie

to, że **czyn sprawcy nie realizuje znamion czynu zabronionego**. Jeśli jednak ustalone zostanie, że sprawca wyczerpał wszystkie znamiona (z umyślnością i nieumyślnością łącznie), a brak podstaw do przypisania winy, taka decyzja procesowa zapadnie z powodu tego, że ustawa stanowi, iż **sprawca nie popełnia przestępstwa** (art. 1 § 3 k.k.; zob. art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k.).

- 11. Problem związku przyczynowego.** Do ustawowych znamion czynu zabronionego o charakterze materialnym należy również związek przyczynowy między zachowaniem sprawcy a skutkiem. W doktrynie prawa karnego sformułowano kilka koncepcji objaśniających jego istotę (**koncepcja sine qua non, adekwatnego związku przyczynowego, relewancji**), z tym że ostatnio zarówno w literaturze, jak i w orzecznictwie coraz szerzej jest stosowana **koncepcja obiektywnego przypisania skutku**. W świetle tej koncepcji do przypisania sprawcy skutku nie jest wystarczające ustalenie, że bez określonego zachowania do skutku nie doszłoby. **Niezbędne jest ustalenie, jaką regułę ostrożności sprawca naruszył**. W doktrynie prawa karnego wyróżnia się reguły ostrożności dotyczące kwalifikacji podmiotu, jego właściwości, odpowiedniości narzędzia, którym posłużył się sprawca, a także dotyczące sposobu wykonywania określonych czynności (zob. K. Buchała, *Bezprawność przestępstw nieumyślnych oraz wyłączające ją dozwolone ryzyko*, Warszawa 1971, s. 122–123). Jednak również ustalenie reguły, którą naruszył sprawca, nie jest wystarczające do przypisania skutku. Nieodzwonne jest stwierdzenie, że przestrzeganie tej reguły zapobiegłoby sprowadzeniu skutku. **Jeśli przestrzeganie reguły ostrożności naruszonej przez sprawcę zapobiegłoby skutkowi, to osobie, która tę regułę naruszyła, należy skutek przypisać**. Oczywiście konieczne jest również ustalenie, na ile samo przestrzeganie tej reguły ostrożności zapobiegłoby skutkowi, jak bardzo przestrzeganie takiej reguły zmniejszyłoby prawdopodobieństwo nastąpienia skutku (bliżej na ten temat zob. J. Giezek, *Zgodne z prawem zachowanie alternatywne jako kryterium przypisania skutku*, KPP 2004/4, s. 68). Przypisanie skutku nie będzie możliwe, jeśli zostanie ustalone, że nawet przestrzeganie reguły ostrożności nie spowodowałoby zmniejszenia prawdopodobieństwa nastąpienia skutku. W przypadku gdy kilka osób naruszyło różne zasady ostrożności, należy ustalić, naruszenie której z tych zasad **w sposób najistotniejszy przyczyniło się do sprowadzenia skutku** (por. postanowienie SN z 15.02.2012 r., II KK 193/11, OSNKW 2012/9, poz. 89; postanowienie SN z 9.05.2013 r., V KK 342/12, LEX nr 1388235; wyrok SN z 3.03.2016 r., III KK 415/15, OSNKW 2016/9, poz. 58). Sprawca, który naruszył tę zasadę, poniesie odpowiedzialność za skutek, natomiast współdziałający może być potraktowany jako przyczyniający się do skutku. Jeśli dwaj sprawcy w sposób równie istotny naruszyli zasady ostrożności, a wyeliminowanie któregośkolwiek z nich ze zdarzenia oznaczałoby, że skutek nie nastąpiłby, to skutek należy przypisać obydwóm (zob. bliżej na ten temat *Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz. Art. 1–116*, red. M. Królikowski, R. Zawłocki, Warszawa 2017, s. 115). W judykaturze podkreśla się, że do przypisania skutku konieczne jest – obok wyżej wskazanych przesłanek – aby skutek był **obiektywnie przewidywalny**, to znaczy,

W 3. wydaniu komentarza uwzględniono i poddano wnikliwej analizie wszystkie zmiany normatywne, które miały miejsce w latach 2018-2020 w przepisach Kodeksu karnego, w tym te najnowsze, wprowadzone:

- ustawą z 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw;
- ustawą z 14 maja 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w zakresie działań osłonowych w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2, rozszerzającą zakres kryminalizacji wyzysku lichwiarskiego;
- ustawą z 19 czerwca 2020 r. o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych przedsiębiorcom dotkniętym skutkami COVID-19 oraz o uproszczonym postępowaniu o zatwierdzenie układu w związku z wystąpieniem COVID-19.

Rozwiązania problemów pojawiających się na tle praktycznego stosowania przepisów Kodeksu karnego zostały wsparte argumentacją autorów lub innych uznanych przedstawicieli doktryny prawa karnego oraz poglądami wyrażonymi w orzecznictwie Sądu Najwyższego i sądów apelacyjnych.

W książce czytelnik znajdzie syntetyczne omówienie, a jednocześnie wnikliwą wykładnię przepisów Kodeksu karnego, co pozwoli na rozwianie pojawiających się niekiedy wątpliwości w ich poprawnym rozumieniu i prawidłowym, praktycznym stosowaniu. Zawarte w komentarzu treści są wyrażone przystępnie, co zapewni ich łatwą i dość szybką lekturę.

Komentarz jest przeznaczony przede wszystkim dla praktyków, tj. sędziów, prokuratorów, adwokatów, radców prawnych oraz prawników aplikujących w tych zawodach. Ponadto może być przydatny studentom kierunków prawa i administracji, a w szczególności seminarzystom oraz doktorantom piszącym prace z zakresu prawa karnego.

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA 801 04 45 45
ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL
WWW.PROFINFO.PL